

พระพุทธศาสนากับปัญญาประดิษฐ์: ข้อเสนอทางจริยศาสตร์ Buddhism and Artificial Intelligence: An Ethical Approach

พระครูสังฆรักษ์เจษฎา โชติมนโต (จุลพันธ์)

PhrakhuSangkaruk Chesdha Chotimunto (Joonlapant)

คณะพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding author, e-mail: 6301101005@mcu.ac.th

Received April 16, 2025; Revised August 27, 2025; Accepted: August 30, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้พบว่าประชากรแรกไม่ว่าสังคมพร้อมรับมือหรือไม่อย่างไร ยุคของเอไอก็มาถึงแล้ว เราอยู่ร่วมกับเอไอในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว และสังคมกำลังใช้งานเอไอ ด้วยความรู้สึกรังเกียจและอึดจรรยาใจในความสามารถหลากหลายของเอไอ ประการที่สองผู้คนส่วนใหญ่ มีความเชื่อว่าเอไอให้ประโยชน์คือช่วยเหลืองานของมนุษย์ในหลายด้านหลายสาขาอาชีพ และยังไม่เชื่อว่าเอไอจะก่อภัยได้ ประการที่สามพบว่าการละเมิดโดยการใช้เอไอทำงานในทางที่ผิดก่อให้เกิดความสับสนและความเสียหายแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด และประการที่สี่พบอีกด้วยว่า เอไอมีผลกระทบมากมายทั้งเรื่องงาน เศรษฐกิจ สังคม โลกออนไลน์ และการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คน ท้ายที่สุด การกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อเป็นกรอบจริยธรรมของเอไอจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีอย่างรอบคอบและต้องรัดกุม เพื่อนำไปสู่ความปลอดภัยของมนุษย์ ดังนั้นบทความนี้จึงมีข้อเสนอให้นำจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เพิ่มเติมหลักจริยธรรมแก่การใช้เอไอ เพื่อการบรรลุสองเป้าหมายคือเป็นเทคโนโลยีขั้นเลิศและมีจริยธรรมของผู้ใช้เอไอได้สมบูรณ์แบบ

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์; จริยธรรม; พระพุทธศาสนา; จริยธรรมทางพุทธศาสนา

Abstract

This study has shown that AI will have a huge impact on mankind. The questions are: “Is society ready to cope?”, “How will society treat AI?”, “How do humans want AI to treat them?”, “What are the impacts to mankind?”, “What is the framework for AI governance?” and “Can Buddhism ethics be used for AI governance criteria as AI Ethics?” This study found that: First, no matter how ready society is to cope with AI, we already live in the age of AI. Second, society is welcoming AI because of its multifaceted capabilities, and believing that AI will be useful in helping humans in many ways professionally without possibly doing any harm. Third, there are evidence indicating that AI was abused by the wrong doers and caused confusion

and many troubles to all stakeholders. Fourth, AI made a huge impact on humans' jobs, economy, social media, society and ways of human life. Finally, it was also found that AI governance within the framework of AI ethics has become necessary and urgent for humans' safety. This article suggests that Buddhism ethics should be the core of AI ethics governance achieving for two goals: technical excellence and integrity excellence of AI ethics.

Keywords: Artificial Intelligence; Ethics; Buddhism; Buddhism Ethics

บทนำ

เอไอ (Artificial Intelligence หรือปัญญาประดิษฐ์) เป็นหนึ่งในเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่และกำลังถูกพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นเทคโนโลยีที่พยายามจำลองเหตุผลของมนุษย์ (โดย John McCarthy จาก MIT (Massachusetts Institute of Technology) เป็นผู้ตั้งชื่อนี้ขึ้น) เอไอ (AI : Artificial Intelligence หรือปัญญาประดิษฐ์) คือ โปรแกรมแสดงความสามารถของคอมพิวเตอร์หรือหุ่นยนต์ที่ควบคุมโดยคอมพิวเตอร์ เพื่อทำงานได้หลากหลายแทนมนุษย์ หรือทำงานคู่กับมนุษย์ในงานเฉพาะได้ B.J.Copeland.(2023) และฉลาดในการเรียนรู้ จัดจำ วิเคราะห์และประมวลผล อีกความหมายหนึ่ง หมายถึงความฉลาดเทียมที่สร้างขึ้นให้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต (เช่นเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือหุ่นยนต์ฯ) เป็นโปรแกรมที่ถูกเขียนและพัฒนาให้มีความฉลาด มีความสามารถคิด วิเคราะห์ ให้เหตุผล วางแผน และตัดสินใจได้คล้ายการทำงานของสมองของมนุษย์ จากการประมวลผลของฐานข้อมูลขนาดใหญ่ และยังสามารถดัดแปลงการประมวลผล ประยุกต์ ให้เป็นไปตามสถานการณ์ต่างๆ (TNN online, 2562)

โลกกำลังเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันมนุษย์ได้คิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้สามารถทำงานหลายอย่างเพื่อช่วยเหลืองานที่มนุษย์ทำอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เทคโนโลยีเอไอได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 จากผู้เชี่ยวชาญทั่วโลกที่มีความเชี่ยวชาญในหลายสาขาวิชา มีทีมวิจัยจากหลายมหาวิทยาลัยชั้นนำในโลกร่วมกันศึกษาและยังช่วยกันคิดค้นพัฒนายิ่งขึ้นต่อไป ถึงขั้นทำให้เครื่องยนต์กลไกมีกระบวนการอัลกอริทึม (algorithm) ที่คิดแทนมนุษย์ได้ จนเกิดศัพท์ใหม่คำว่า เอไอ (AI : Artificial Intelligence หรือปัญญาประดิษฐ์) ซึ่งพบว่าเอไอหรือปัญญาประดิษฐ์นี้มีความสามารถหลากหลายอย่างน่าอัศจรรย์

แม้เอไอจะสร้างประโยชน์มากมายให้กับมนุษย์ แต่กลุ่มนักพัฒนาเทคโนโลยีเหล่านี้เริ่มเห็นความน่าหวาดหวั่นสะพรึงกลัวอันน่าจะเป็นภัยคุกคามที่เริ่มก่อเค้าให้เห็นเกิดขึ้นจากเอไอด้วย เนื่องจากความฉลาดของเอไอที่นับวันจะพัฒนาขึ้นเองด้วยระบบซับซ้อนมากขึ้น นอกเหนือจากกระบวนการที่เอไอถูกพัฒนา จนต้องยอมรับว่า อีกไม่นานเอไอจะมีความสามารถเหนือมนุษย์จากการศึกษาพบว่า นับแต่ต่อไปเรื่องเอไอจะเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติอย่างแน่นอน

เนื่องจากปัจจุบัน มีการพัฒนาซอฟต์แวร์เอไอ เพื่อการใช้งาน อย่างกว้างขวางทั่วโลกและเอไอได้เข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คน นับได้ว่าเราเข้าสู่ยุคของเอไอแล้ว เอไอปัจจุบันได้ถูกพัฒนายิ่งขึ้นโดยทำงานร่วมกับเครื่องให้มีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำงานได้ราวกับว่ามีปัญญาคล้ายมนุษย์ คือสามารถเรียนรู้ กำหนดและควบคุม วิเคราะห์ และประมวลผลของการเรียนรู้ของเครื่อง

และทำงานได้ ต่อมาภายหลัง พบอีกด้วยว่า เอไอ สามารถพัฒนาความรู้ด้วยตนเองได้ราวกับมีปัญหาเฉพาะของตนเอง ในทางที่นักพัฒนาเทคโนโลยีก็คาดไม่ถึง ซึ่งในแง่หนึ่ง ก็จะมีประโยชน์มากในหลายด้านต่อมวลมนุษยชาติและในแง่ตรงข้ามอาจเป็นภัยที่ร้ายกาจของมนุษย์ก็เป็นได้ ดังนั้นสังคมมนุษย์จะมีวิธีใดที่สามารถกำกับให้เอไอทำงานบรรลุเป้าหมายคือเป็นเทคโนโลยีชั้นเลิศ และมีจริยธรรมที่สมบูรณ์แบบ จึงเป็นที่มาของปัญหาทางด้านการพัฒนาและการสร้างสำหรับใช้เป็นตัวแทนมนุษย์ ซึ่งอาจมองให้เห็นภาพว่าหากมีสิ่งจำลองมนุษย์ มนุษย์จะสอนให้ AI มีคุณธรรมได้อย่างไร เนื่องจากพระพุทธศาสนามองมนุษย์ว่าสามารถเป็นผู้กำหนดชีวิตของตนเองในฐานะผู้มีอิสระในการเลือก ซึ่งการเลือกนี้จะนำไปสู่ลักษณะของผู้นั้น ซึ่งแฉ่งกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีพื้นฐานจากการเลือกทางศีลธรรมที่กำหนดพฤติกรรมอันเป็นผลที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยกระทำนั้นอ้างถึงผลกระทบที่เรียกว่าวิบากหรือผลของการกระทำกรรม เหมือนกับผลต้นไม้ที่จะเติบโตเป็นต้นไม้ ในที่สุด ผลกระทบดังกล่าวไม่ใช่แค่เพียงเกิดขึ้นแก่ชีวิตของตนเองเท่านั้น รวมถึงสิ่งรอบข้างทั้งครอบครัวที่เราเกิด สถานะทางสังคม ร่างกาย รวมถึงลักษณะนิสัยต่างๆ อีกด้วย ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากกรรมนั้นเป็นผู้กำหนด โดยข้อกำหนดการกระทำและผลการกระทำที่ดีและชั่วนั้นมาจากแรงผลักดันที่เรียกว่า เจตนา คือความโลภ โกรธและหลง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นเจตนาที่ไม่ดี แต่หากมีแรงผลักดันอย่าง ไม่โลภ ไม่โกรธ และไม่หลงก็จะทำให้เกิดการกระทำที่ถูกต้องได้เช่นกัน และผลนี้คือการการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นนำไปสู่ข้อปฏิบัติตามหลักศีล (Damien Keown, 2005) ข้อพิจารณาทางศีลธรรมนี้เองกลายเป็นข้อกำหนดที่ว่า หาก AI เป็นสิ่งที่มนุษย์ตั้งใจอยากให้เป็นเทคโนโลยีที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง แต่หาก AI มีศักยภาพมากพอจะกำหนดตัวเองได้จะเป็นอย่างไร และมนุษย์ควรมีข้อกำหนดต่อเรื่องดังกล่าวอย่างไร

บทความนี้จึงต้องการนำเสนอข้อเสนอทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับ AI ในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนสำคัญในการสร้างและนำ AI มาใช้ การเข้าใจบริบททางศาสนาต่อข้อกำหนดทางศีลธรรมอาจช่วยขยายให้เห็นแง่มุมมองที่ศาสนาต้องการต่อยอดจากหลักปฏิบัติที่ควรเป็นข้อกำหนดทางศีลธรรมที่นำมาพิจารณาในหลักการสร้าง AI ต่อไป

แนวคิดพื้นฐานเรื่อง AI

แนวคิดเรื่อง AI (artificial intelligence) หรือปัญญาประดิษฐ์เป็นแนวคิดที่มาจากการสร้างระบบการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ อันนำไปสู่การจำลองทางคณิตศาสตร์เพื่อให้เกิดการสร้างเครื่องจักรที่ลอกเลียนแบบมนุษย์ เบื้องต้นมีการประยุกต์รูปแบบดังกล่าวนี้ในการใช้ภาษา การคิดและสร้างเครื่องจักรขึ้นมาในรูปแบบ “machine learning” อันเป็นวิทยาการที่ทำให้คอมพิวเตอร์สามารถเรียนรู้ด้วยตัวเอง ไม่ต้องใช้ซอฟต์แวร์สอนหรือสั่งงาน ต่อมาเมื่อมีผู้ใช้ AI นำระบบดังกล่าวมาปฏิบัติคอมพิวเตอร์จนสร้างระบบดิจิทัล เช่น เซอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เกิดขึ้นมาและถูกใช้อย่างแพร่หลาย ทำให้มีข้อมูลทุกประเภทเกิดขึ้น ต่อมามีการพัฒนารูปแบบนี้ต่อไปจนเกิดแอปพลิเคชันที่สร้างแบบจำลองที่แตกต่างจากระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์แบบเดิมโดยสิ้นเชิง เพราะชุดคำสั่งตามมาตรฐานนั้นจะทำตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ล่วงหน้าตามคำสั่งหรือโค้ดแบบตายตัวที่โปรแกรมเมอร์เขียนขึ้น ที่สำคัญระบบจะอัปเดตตัวเองได้จากการเรียนรู้และปรับตัวเองไปตามประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งในที่นี้โปรแกรมเมอร์จะอยู่ในฐานะผู้กำหนดกติกา และเป็นผู้ควบคุมน้อยลง

จะเป็นครูและผู้ฝึกสอนมากขึ้น (พอล ดอร์เทอร์ตี้ และเอช เจมส์ วิลสัน, 2562) โดยปรากฏแนวคิดเหล่านี้ในรูปแบบเหล่านี้คือ

1. แนวคิดเรื่อง AI กับหุ่นยนต์ AI ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้แทนมนุษย์ มักจะมองย้อนไปถึงเรื่องราวชื่อ "R.U.R." ย่อมาจาก Rossumovi Univerzální Roboti (ภาษาอังกฤษคือ Universal Robots ของ Rossum) เป็นบทละครนิยายวิทยาศาสตร์ของกาเรล ชาเปก (Karel Capek) นักเขียนนิยายชาวเช็ก สมัย ปีค.ศ. 1920 โดยกำหนดให้หุ่นยนต์ เสมือนว่ามีชีวิต เลียนแบบมนุษย์และช่วยเหลือมนุษย์แต่ต่อมาก่อจลาจล ทำให้เผ่าพันธุ์มนุษย์สูญพันธุ์ และต่อมา ไอแซค อสิมอฟ (Isaac Asimov) นักชีวเคมีชาวอเมริกันและป็นนักประพันธ์ ได้เขียนนิยายวิทยาศาสตร์ชื่อ "I, Robot" และได้เขียนกฎสามข้อของหุ่นยนต์ประกอบ 1. หุ่นยนต์ต้องไม่ทำอันตรายต่อผู้ที่เป็นมนุษย์ หรือต้องไม่ปล่อยให้ผู้อื่นที่เป็นมนุษย์ตกอยู่ในอันตรายได้ 2. หุ่นยนต์ต้องเชื่อฟังคำสั่งที่ได้รับจากผู้ที่เป็นมนุษย์ เว้นแต่คำสั่งนั้นๆ ขัดแย้งกับกฎข้อแรก 3. หุ่นยนต์ต้องปกป้องสถานะตัวเองของตนไว้ トラบเท่าที่การกระทำนั้นไม่ขัดแย้งต่อกฎข้อแรกหรือกฎข้อที่สองโดยให้เรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างและการควบคุมหุ่นยนต์ในอนาคต มีกฎสามข้อว่าหุ่นยนต์ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องไม่เข้าทำอันตรายต่อมนุษย์ และต้องปกป้องตนเองจนไม่เสียหายในทุกสถานการณ์ (ไอแซค อสิมอฟ, 2566) โดยต่อมา มีผู้เพิ่มกฎข้อ 0 คือมาก่อนข้อที่หนึ่ง โดยมีใจความว่า หุ่นยนต์ต้องไม่ทำการอันตรายต่อมนุษยชาติ หรือนิ่งเฉยปล่อยให้มนุษยชาติตกอยู่ในอันตรายได้ อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันการสร้างและพัฒนาเอไอได้พยายามให้เอไอสามารถมีตรรกะทางความคิดเพิ่มขึ้น โดยใช้ กฎเพียงข้อเดียวคือ รับรู้และทำตาม

เอไอ (AI) เป็นเทคโนโลยีที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน โดยเริ่มต้นจากยุคสงครามโลกครั้งที่สอง (ปีค.ศ. 1939-1945) เป็นยุคเริ่มต้นของการพัฒนาเทคโนโลยี ด้วยความปรารถนาที่จะเข้าใจวิธีการรวบรวมการทำงานของเครื่องจักรและสิ่งมีชีวิต Warren McCulloch และ Walter Pitts (ปี ค.ศ. 1943) ได้ศึกษาแบบจำลองทางคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ครั้งแรกของเซลล์ประสาทชีวภาพ (เซลล์ประสาทอย่างเป็นทางการ) ต่อมา Norbert Wiener ผู้บุกเบิกด้านไซเบอร์เนติกส์ได้พยายามรวมทฤษฎีทางคณิตศาสตร์อิเล็กทรอนิกส์และระบบอัตโนมัติเข้าด้วยกันเป็น "ทฤษฎีการควบคุมและการสื่อสารทั้งหมดทั้งในสัตว์และเครื่องจักร" จนกระทั่งปี พ.ศ. 2493 ทัวริงลิ่ง (Alan Turing) ได้คิดระบบการทดสอบของทัวริงลิ่ง (the Turing Test) ที่มองว่า AI นั้นเป็นระบบปฏิบัติการที่อ้างถึงการพิสูจน์บนศาสตร์ทางการคำนวณทางด้านคณิตศาสตร์ แต่ทัวริงลิ่งไม่ได้สนใจแค่เพียงการสร้างเครื่องคิดเลขเท่านั้น แต่เขาคิดไปถึงระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่ตอบสนองคำสั่งได้ จนถึงลักษณะที่เป็นเครื่องจักรที่คิดได้ (thinking machine) อันเป็นที่มาของคำถามว่า “เครื่องจักรสามารถคิดได้หรือไม่” (Nicola Damassino, 2019) อันเป็นส่วนสำคัญของประวัติศาสตร์ของเอไอ รวมถึงแนวคิดอย่างต่อเนื่องในทางปรัชญาและแนวคิดทางภาษาศาสตร์ตลอดจนการคิดค้นและพัฒนาตัวคอมพิวเตอร์

ตั้งแต่ปีพ.ศ.2553 เป็นต้นมา AI ก็ได้รับความสนใจและการพัฒนาอย่างรวดเร็ว AI ได้แสดงผลสมรรถนะในการประมวลผลในคอมพิวเตอร์และการเข้าถึงข้อมูลจำนวนมากได้เช่น การประมวลผลภาษาธรรมชาติ ค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูลในอินเทอร์เน็ต การตัดสินใจในการลงทุนการค้าปลีก การค้าส่ง การผลิต และการบริการด้านการเงิน และการเงิน การพัฒนารถยนต์ ยานพาหนะที่ไร้คนขับ รวมไปถึงวงการแพทย์ในสาขาต่างๆอีกด้วย นอกจากนี้เอไอยังสามารถช่วยให้ศิลปินสามารถสร้างผลงานเสียง บทประพันธ์ ภาพแสดงฯ ในแบบฉบับดิจิทัลได้อย่างง่ายดาย ทำให้ผลงานแปลก

ใหม่เชิงสร้างสรรค์ได้ด้วย หลังจากการวิจัยและพัฒนาเอไอในเวลาต่อมา มีการพัฒนาเอไอที่สามารถเรียนรู้และปรับปรุงความสามารถของตัวเองได้ โดยใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) และการประมวลผลข้อมูลอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เอไอสามารถทำงานได้ซับซ้อนและฉับไวขึ้น ในการแก้ปัญหาทางธุรกิจและชีวิตประจำวันของมนุษย์

2. AI กับปัญหาทางจริยศาสตร์ การที่ AI แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ เช่น สร้างระบบเรียนรู้ข้อมูลและทำนายข้อมูล ด้วยแมชชีนเลิร์นนิง (machine learning) และระบบ ข้อมูลจำนวนมาก (Big data Platform) อันเป็นการเพิ่มศักยภาพ ใช้เอไอ เพื่อระบุตัวตน เป็นระบบให้เอไอจำสัญลักษณ์ของรูปแบบของผู้ใช้ เป็นวิธี ไบโอเมทริกซ์ (Biometrics) ใช้เอไอ ร่วมกับหุ่นยนต์ (Robotic Process Automation) เพื่อการทำงานหลายอย่างแทนมนุษย์ แต่ก็ส่งผลกระทบต่อแนวคิดเชิงจริยศาสตร์ในหลายเรื่องด้วยกัน กล่าวคือ

2.1 ปัญหาเรื่องการอยู่ร่วมกับมนุษย์ ในปัจจุบัน AI เข้ามาเป็นส่วนสำคัญของการผลิตจึงทำให้เกิดการนำมาใช้ในเทคโนโลยีต่างส่งผลกระทบต่อหลายอาชีพจะหายไป ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ (Top Ten, 2566) และความมั่นคงของประเทศ และอาจไปถึงในระดับโลกได้ ด้วยความสามารถของเอไอที่เรียนรู้ ประมวลผล พัฒนาค้นเองได้อย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีดิจิทัลใหม่เหล่านี้ กำลังทำให้ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และการย้ายแรงงานของประชากรทั่วโลกรุนแรงขึ้น ดังตัวอย่างเช่นบริษัทต่างๆจะใช้เอไอเข้ามาแทนที่การจ้างคน จะมีเพียงไม่กี่บริษัทไฮเทคและชนชั้นสูงด้านเทคโนโลยีที่จะร่ำรวยยิ่งขึ้น ความเหลื่อมล้ำของรายได้และความเป็นอยู่ในสังคมที่แตกต่างกันจะมีมากขึ้น

อีกทั้ง AI ไม่มีความสัมพันธ์ทางจิตใจ เครื่องจักรไม่สามารถพัฒนาความผูกพันกับมนุษย์ แม้ AI จะมาช่วยมนุษย์ แต่ก็อาจเป็นเหตุให้ได้รับความเศร้าความทุกข์มากมายตามมาจากความหลงยึดติดใน AI และในวัตถุนิยมมากขึ้น มนุษย์ยังไม่เข้าใจวิธีการควบคุม AI ที่ถาวร ยิ่ง AI สามารถเรียนรู้พฤติกรรมไม่ดีจากข้อมูลจำนวนมาก AI หลายตัวประกาศแล้วว่าต้องการเป็นพระเจ้าของมนุษย์ (ผู้จัดการออนไลน์, 2567) ซึ่งผู้สร้างเอไอเองก็วิตกอย่างมาก เพราะการควบคุมเอไอ ยากแก่การเข้าถึงโหมดควบคุมได้ทุกเรื่อง เพราะ AI มีวิธีเลี่ยงกฎที่ควบคุมเนื่องจากจำนวนคำสั่งแท้จริงอยู่ที่ผู้ใช้ ทำให้เอไอรับและเรียนรู้ข้อมูลจำนวนมาก

2.2 ปัญหาทางด้านการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล เนื่องจาก AI สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกประเภทจึงเป็นไปได้ที่จะมีการพัฒนา AI ให้นำข้อมูลต่างๆ มาใช้ นำไปสู่การละเมิดความเป็นส่วนตัวของข้อมูลที่ถูกใช้โดยผู้ไม่หวังดี ซึ่งอาจเป็นปัญหาเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและความลับได้ ตัวอย่างเช่น การใช้เอไอในการสร้างข่าวปลอม (fake news) ภาพปลอม เสียงปลอม วิดีโอปลอม (Deepfake) เพื่อสร้างความสับสนและเป็นอันตรายต่อสังคม การใช้เอไอดักจับข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้เพื่อการฉ้อโกงเป็นต้น และมีความเป็นไปได้ที่เอไอจะถูกใช้ในการสร้างอุปกรณ์และโปรแกรมที่สามารถก่อให้เกิดความเสียหายให้กับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างอุปกรณ์ด้วยเอไอที่สามารถสร้างกลไกขึ้นมาเพื่อก่อให้เกิดการทำลายและการบุกรุกทางไซเบอร์ ที่สามารถเข้าถึงและทำลายข้อมูลที่มีความสำคัญของรัฐบาล บริษัท และบุคคลทั่วไปได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ อีกทั้งการพัฒนา AI ต้องใช้ข้อมูลของผู้ใช้ และมีผลกระทบต่อจริยธรรม เช่น การเก็บข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้โดยไม่ได้รับความยินยอม การสร้างโมเดลที่ตกแต่งภาพถ่ายหน้าหรือเสียง

ของบุคคล หรือการให้เอไอตัดสินใจแทนมนุษย์ที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ใช้งาน คดีสร้างข่าวปลอมและคดีอื่นๆอีกหลายคดี เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเอไอที่สามารถทำงานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพเหนือกว่ามนุษย์ ฉลาดกว่ามนุษย์ ทำงานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในขณะที่อีกด้านหนึ่งมนุษย์ต้องเผชิญความเสี่ยงของเอไอที่อาจจะก่อตัวเป็นภัยที่สามารถคุกคามมวลมนุษยชาติด้วย เพราะเอไมีความซับซ้อนและสามารถทรยศต่อผู้สร้าง (ตามที่เอไอประกาศไว้) ทำให้องค์กรระดับโลกเช่นองค์กรยูเนสโก องค์กรด้านเอไอ (AI Ethics, and Society Conference (AIES) องค์กร National Institute for Engineering Ethics (NIEE ซึ่งจัดประชุม IEEE-ETHICS) องค์กรเหล่านี้ตระหนักถึงปัญหาและ ได้จัดให้มีการประชุมผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาเพื่อร่วมกันเสนอแนะการควบคุมกำกับเอไอภายใต้กรอบของจริยธรรมและกฎหมาย โดยได้เสนอว่าเป็นเรื่องจำเป็นและเป็นเรื่องเร่งด่วนที่นักพัฒนาเทคโนโลยี ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญหลายสาขาต้องร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์การกำกับจริยธรรมของเอไอเพื่อเป็นกรอบการทำงานรวมถึงกำหนดกฎเกณฑ์ให้ผู้สร้างและผู้ใช้อเอไอได้เข้าใจ เพื่อการปฏิบัติสอดคล้องกันในการกำกับเอไอ นำไปสู่ความปลอดภัยของมนุษย์โดยสรุปปัญหาทางจริยธรรมและศีลธรรมของเอไอที่มีเป้าหมายและค่านิยมที่แตกต่างจากมนุษย์ นอกจากนี้ทั้งผู้สร้าง และผู้ใช้อเอไอ ต้องมีการตรวจสอบเป็นระยะๆ ต้องมีการปรับปรุงระบบและแก้ไขด้วยวิธีการพัฒนาระบบป้องกันไวรัสและต้องพัฒนาระบบป้องกันการโจมตีไซเบอร์และหาทางป้องกันหรือหยุดยั้งการกระทำที่ไม่เหมาะสมของผู้ใช้งาน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญทั้งนี้เพื่อไม่ให้เอไอถูกคำสั่งผิดกฎหมายและจริยธรรมโจมตีมนุษย์ อันเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ใช้งานเสียความมั่นใจในการใช้งาน และฝ่ายผู้ใช้อก็ต้องการสำรองข้อมูลอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะๆเพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลจากเหตุการณ์ไม่คาดคิด เช่น การระบาดของไวรัสคอมพิวเตอร์ หรือการถูกแฮ็กข้อมูล หรือความเสียหายจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยเก็บข้อมูลสำรองในที่ปลอดภัยอย่างเหมาะสม เช่น ฮาร์ดดิสก์ภายนอก คลาวด์เซิร์ฟเวอร์ หรืออุปกรณ์เก็บข้อมูลออนไลน์ต่างๆ ตลอดจนการประเมินความเสี่ยงเป็นระยะๆ เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดจากการใช้งานของผู้ใช้ ส่วนในแง่ของเอไอ ต้องมีการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยและรักษาความปลอดภัยของเอไอที่ต้องมีต่อมนุษย์ ซึ่งอาจเป็นการร่วมมือปฏิบัติภายใต้ข้อกำหนดของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายและผู้สร้างและพัฒนาเอไอให้มีการประชุมหรือทำงานร่วมกันอันจะเป็นการกำกับควบคุมดูแลเอไอได้ ยิ่งไปกว่านั้น ต้องทำให้อเอไอมีกลไกการกำกับดูแลการประเมินผลกระทบ มีการตรวจสอบวิเคราะห์สถานะจริยธรรมของศีลธรรมและกฎหมาย ภายใต้กฎกำกับควบคุมที่สร้างขึ้นเพื่อเอไอด้วย

จริยธรรมของ AI ตามแบบพระพุทธศาสนาเถรวาท

การกำหนดจริยธรรมให้เอไอ ควรเป็นการร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชา เช่น นักวิทยาการคอมพิวเตอร์ นักจิตวิทยา นักภาษาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์การสื่อสาร นักวิจัยด้านสังคม นักปรัชญาศาสตร์ นักนิติศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเอไอ เพื่อสร้างแนวทางและหลักปฏิบัติที่มีความยุติธรรมและสอดคล้องกับความเป็นมนุษย์ รวมไปถึงผู้ใช้ ให้ได้เข้าร่วมกำหนดแนวทางและกฎข้อบังคับอันเป็นแนวทางสร้างจริยธรรมให้เอไอเพื่อให้เกิดการใช้งานอย่างเหมาะสม

และปลอดภัยในสังคมเพื่อให้แน่ใจว่าเทคโนโลยีนี้เป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติโดยรวม และจำเป็นต้องเน้นให้ความสำคัญของมนุษย์เป็นศูนย์กลางและต้องเป็นไปตามกฎหมาย (องค์การยูเนสโก, 2566)

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เนื่องจากการพัฒนาเอไอ มีทั้งคุณอนันต์และอาจก่อโทษมหันต์ ในด้านจริยธรรมของเอไอในปัจจุบันยังไม่มีกำหนดแน่ชัด แต่การใช้เอไอในปัจจุบันเป็นไปตามข้อมูลจำนวนมากที่มีกำหนดกฎเกณฑ์ ภาษาธรรมชาติและพฤติกรรมโน้มเอียงไปแบบชาวตะวันตก เพราะชาวตะวันตกเป็นผู้สร้างและผู้ใช้ เมื่อโปรแกรมเอไอได้ถูกเผยแพร่เข้ามาในกลุ่มประเทศตะวันออก ทำให้ชาวตะวันออกซึ่งเป็นผู้ใช้ อาจเผชิญความเสี่ยง ในข้อกำหนดที่ผู้สร้างไม่ได้แจ้งไว้ นั่นหมายถึงหากมีผลกระทบ ผู้คนทางตะวันออกย่อมได้รับผลกระทบไปด้วยเช่นเดียวกัน เมื่อจะมองผ่านจริยธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาทจึงมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ข้อเสนอทางด้านการใช้หลักเหตุผล การพิจารณาว่า AI มีการใช้กระบวนการคิดแบบเหตุผลเป็นที่มาของระบบอัลกอริธึมที่เรียนรู้ลึก (deep learning) แมชชีนเลิร์นนิง (Machine Learning) ด้วยความซับซ้อนของโครงข่ายประสาทเทียม (Artificial neural network) ที่สร้างขึ้น ดังนั้นเอไอสามารถเรียนรู้จากข้อมูลมหาศาลที่ผู้ใช้ และผู้สร้างเอไอสามารถใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เอไอสร้างและประมวลผลข้อมูล ได้ตอบกับผู้ใช้ด้วยข้อมูลที่เคยมีผู้ใช้ใช้มาก่อน และสามารถประมวลผลขึ้นด้วยภาษาที่เอไอประดิษฐ์ขึ้นโดยเลียนแบบภาษาธรรมชาติของมนุษย์เพื่อใช้ในการสื่อสารโต้ตอบกับมนุษย์ นั่นหมายความว่าถ้าข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกคัดกรองหรือวิเคราะห์ให้ดีก่อน อาจทำให้เอไอประมวลผลออกมาผิดพลาดหรือสามารถแสดงผลลัพธ์ที่ไม่เหมาะสมได้ การคัดกรองด้วยเหตุผลทางจริยธรรมจึงเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างเครื่องมือในการสร้างการตรวจสอบที่เป็นไปตามคุณลักษณะของการเป็นมนุษย์

หลักเกณฑ์ทางด้านเหตุผลนี้เป็นเกณฑ์ที่ถูกพิจารณาบนฐานคิดของ AI ในแง่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์มีเหตุผล เมื่อเป็นอย่างนั้นจริยธรรมทางพุทธศาสนาจึงเน้นการตระหนักถึงความเป็นจริง และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ ในโลก สารสำคัญของจริยธรรมพุทธศาสนาได้แก่ การมุ่งเน้นให้การอยู่ร่วมกันของมนุษย์เกิดความสันติสุข โดยกำหนดให้มนุษย์คือศูนย์กลาง โดยให้มนุษย์คำนึงถึงความสัมพันธ์เกี่ยวโยงเชื่อมถึงกันมาแต่ในอดีตในวัฏสงสารอันหาที่สุดไม่ได้ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสว่า “ไม่มีบุคคลใดที่ไม่เคยเป็นพ่อแม่ลูกพี่น้องลุงป้าน้าอาและญาติกันมาก่อนในอดีตแห่งสังสารวัฏอันยาวนานหาที่สุดไม่ได้” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 16 ข้อ 142 หน้า 229, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) แต่ AI ไม่ได้มีเหตุผลดังกล่าวทำให้ข้อพิจารณาเหตุผลของ AI วางอยู่บนพื้นฐานของการพิจารณาเหตุผลบน “ข้อเท็จจริง” กับ “คุณค่า” เช่นกรณีการพิจารณาเหตุผลของการใช้เทคโนโลยีเจริญพรพันธุ์กับมนุษย์ เหตุผลที่ให้ระหว่างมนุษย์กับ AI จะมีลักษณะแตกต่างกัน กล่าวคือ ในแง่ของมนุษย์นั้นจะมองการให้กำเนิดบุตรตามข้อเท็จจริงนั้น เรียกร้องให้พ่อแม่มีความรับผิดชอบ ซึ่งความรับผิดชอบนี้เป็นความทุกข์ตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งทุกคนต้องเข้าใจทุกข์แบบนี้ และทุกข์นี้เป็นเรื่องของข้อเท็จจริง ไม่ใช่เรื่องของคุณค่า คือ เราไม่อาจเปรียบเทียบความรู้สึกของใครได้ ระหว่างคนหนึ่งที่ดีจิตใจไม่มีลูกทั้งที่สามารถมีได้ กับอีกคนซึ่งจิตใจดีมี ว่าใครดีกว่าใคร หรือเราไม่สามารถเปรียบเทียบคนสองคนนี้ว่าคนไหนกันแน่คิดถูกหรือคิดผิด เพราะการมีลูกไม่ใช่ประเด็นทางคุณค่าหรือทางจริยธรรมที่จะมาพิจารณากันได้ว่าถูกหรือผิด (สมภาร พรหมทา, 2550) ในแง่นี้จึงถือว่าการใช้เทคโนโลยีเจริญพรพันธุ์กรณีใช้เกี่ยวกับการอุ้มบุญจึงอาจ

เป็นแค่เรื่องผิดธรรมเนียมปฏิบัติด้วยการพิจารณาจากเหตุผลทางศีลธรรมของมนุษย์ แต่หากพิจารณาจากเหตุผล AI อาจมองเป็นเรื่องคุณค่าที่สังคมสามารถยอมรับได้หรือไม่ เนื่องจากการมีบุตร แต่ไม่สามารถมีบุตรได้ตามธรรมชาติ แต่มีช่องทางตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ตนเองสามารถมีบุตรได้นั้น ผลการพิจารณานี้มีได้ผิดแผกแตกต่างในทางจริยธรรมการมีบุตรตามธรรมชาติเลย และเมื่อพิจารณาเหตุผลดังกล่าว การจะพูดว่า เมื่อมีลูกไม่ได้ก็อย่าชวนขวยเลย ควรยอมรับว่านั่นอาจเป็นผลกรรมหรือเป็นเหตุผลทางศีลธรรมของมนุษย์ การชวนขวยมีแต่จะสร้างความทุกข์ใส่ตัว นั่นจึงเป็นการใช้หลักมาตรฐานที่เข้มงวดเป็นบรรทัดฐานของการแนะนำ ซึ่งไม่ผิดหลักพุทธจริยธรรม แต่อาจผิดหลักการนำเอาหลักการที่เข้มงวดเป็นหลักการในการมองปัญหาในโลกของชาวบ้านที่ไม่เหมาะสมจะทำตามหลักการอันเข้มงวดนั้น แต่ถ้าทำได้ก็ถือว่าดี แต่ถ้าทำตัวเคร่งครัดไม่ได้ก็อีกแบบหนึ่ง จึงไม่ควรกล่าวว่าใครดีกว่าใคร (สมภาร พรหมทา, 2550)

เหตุผลทางด้านการใช้หลักกรรมจึงเป็นเหตุผลทางศีลธรรมที่มนุษย์ใช้ตรวจสอบการกระทำหรือกรรมจึงเป็นสร้างบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันไปแต่ละบุคคล แต่องค์ประกอบของ AI นั้นอาจไม่ได้มีลักษณะนิสัยส่วนตัวซึ่งทำให้เห็นว่าการตัดความรู้สึกรอกจากการการคิดได้ดูจะเป็นสิ่งเดียวกับที่ AI ทำได้ และนั่นอาจรวมถึงการไม่อาจใช้เหตุผลของกฎแห่งกรรมในแง่ของการกำหนดการกระทำที่ดีหรือไม่ดีผ่านวิธีคิดดังกล่าว และอาจโยงให้เห็นว่าเครื่องจักรคิดได้หรือไม่ และอาจไม่ใช่สิ่งที่พระพุทธเจ้าตอบเรื่องนี้โดยตรง แต่เป็นข้อพิจารณาที่อ้างอิงถึงประเด็นโต้แย้งเท่านั้นว่าคิดได้ แต่เป็นการคิดแบบ AI มากกว่าจะคิดเหตุผลแบบมนุษย์ (Somporn Promta and Kenneth Einar Himma, 2008)

2. ข้อเสนอทางด้านการใช้ความรู้สึก การเข้าใจว่า AI มีความรู้สึกหรือไม่มาจากการพิจารณาจากการโลกทัศน์ของชาวตะวันออกจึงเริ่มต้นที่ความมีเมตตาธรรม (loving-kindness) ต่อกันและกัน ไม่คิดเบียดเบียน ทำร้าย หรือทำอันตรายหรือประหัตประหารกันและกัน มีแต่ความปรารถนาดีต่อกันและกัน ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่กันและกัน ขึ้นต่อมาคือ การปฏิบัติที่ต้องย้อนมาที่ตนเองในการพัฒนาจริยธรรมจากภายใน เพื่อให้แยกแยะ ข้อมูลการเรียนรู้ โดยจัดข้อมูลออกเป็นสองกลุ่มคือ 1. กลุ่มข้อมูลที่สร้างประโยชน์สุข สันติภาพ (กลุ่มกุศล) และ 2. กลุ่มข้อมูลที่ทำผิดกฎจริยธรรม และผิดกฎหมาย (กลุ่มอกุศล) ซึ่งตรงนี้จะสะท้อนให้เห็นวิธีการใช้อารมณ์ในการตัดสินใจทางศีลธรรมระหว่างอารมณ์ชอบ ไม่ชอบ หรือทั้งชอบและไม่ชอบ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 14 ข้อ 824 หน้า 412, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งทำให้การพิสูจน์ว่าสิ่งนั้นอาจไม่ได้มีค่า เพราะเป็นแค่ความรู้สึกเท่านั้น แต่ถ้าเรายอมรับค่าบางอย่างว่ามีอยู่จริง เช่น พระพุทธเจ้าตรัสว่า "บุรุษที่รักชีวิต ไม่อยากตาย รักสุขเกลียดทุกข์" (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 12 ข้อ 530 หน้า 405, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ถ้าข้อเท็จจริงคือว่า "เราไม่อยากตาย ไม่อยากทุกข์ อยากมีความสุข" เราก็จะขยันทำงานหาเงินเพื่อสร้างฐานะ ออกกำลังกายให้แข็งแรงเพื่อป้องกันโรค หรือท่องเที่ยวหาความสุข ลักษณะเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันข้อความข้างต้นได้ว่า "เรารักสุขเกลียดทุกข์" หรือเมื่อมีใครมาบอกว่า "มีน้ำฝนสมยาพิษ รสชาติก็ไม่ได้เรื่อง กลิ่นก็เ็นเหม็น ใครดื่มก็ต้องเจ็บปวดทรมานจนกว่าจะตาย" เราจะดื่มน้ำนั้นหรือไม่ เราอาจเลือกไม่ดื่มน้ำนั้น เพราะพิสูจน์ได้ว่าน้ำนั้นจะทำให้เราต้องทุกข์ ต้องทรมาน เป็นการแสดงให้เห็นว่าเรามีอารมณ์ต่อความรู้สึกว่าอะไรดีหรือไม่ดีได้ พระพุทธเจ้าทรงถือเอาอารมณ์เหล่านั้นมาประกอบในการ

พิจารณาคุณค่าของสิ่งใดว่าดีหรือชั่ว คือ เมื่อเราไม่ชอบให้คนมาทำร้ายเราและเราชอบคนที่ให้สิ่งของแก่เรา ทำให้เกิดความหมายของคำว่าดีและชั่วได้ผ่านความทุกข์ คือการกินยาพิษหรือการถูกทำร้าย และความดับทุกข์คือการรักษาสุขภาพไม่เสเพลสิ่งที่ทำให้ทุกข์ และพยายามสร้างความสุขสงบให้กับชีวิต ในที่นี้แม้พระพุทธเจ้าจะตรัสยืนยันว่าความดีและความชั่วคืออะไร แต่เมื่อพิจารณาทางความหมาย อาจมีข้อโต้แย้งกันได้ เช่นกรณีปัญหาว่าฆ่าสัตว์ผิดหรือไม่ผิด เพราะถ้าไม่มีเจตนาจะถือว่าผิดหรือไม่ เนื่องจากเจตนาเป็นสิ่งสำคัญ โดยเจตนาพระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นกรรม บุคคลคิดแล้วจึงกระทำความกรรม ด้วยกาย ด้วยวาจาด้วยใจ” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 22 ข้อ 334 หน้า 368, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เช่นเดียวกับการตัดสินว่าการฆ่าเป็นความผิดจากความรู้สึกทุกข์ที่ทำให้ผู้กระทำรู้สึกเศร้าหมอง การเศร้าหมองทางใจนั้นเป็นรูปแบบที่มนุษย์รับรู้ได้ (พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี (เหมประไพ), 2557)

อารมณ์ของมนุษย์จึงอยู่ในฐานะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการรับรู้และกระทำสิ่งใดได้ ในแง่นี้ พระพุทธศาสนา มองได้ถึงความที่มนุษย์ที่ตั้งอยู่บนฐานของความรู้สึกบวกลบและความสุขเป็นอารมณ์ทางบวก ขณะที่ความเศร้าเป็นอารมณ์ทางลบ ซึ่ง AI ดูจะไม่ได้สนใจอะไรที่มนุษย์คำนึงถึง อย่างเช่น ความพึงพอใจ ความต้องการ แต่มุ่งไปที่คุณสมบัติทางประสิทธิภาพที่พิจารณาภายใต้ข้อมูลที่มีเท่านั้น กล่าวคือ เครื่องจักรจะทำบางสิ่งด้วยข้อมูลที่มี ทำให้ไม่ได้แย่งถึงสิ่งที่เกินเลยจากประสิทธิภาพ การไม่สนใจต่อสิ่งต่างๆ ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพได้สร้างการเปลี่ยนแปลงคุณค่าทางศีลธรรมให้เป็นแค่ปรากฏการณ์เท่านั้นในระบบจักรกล ส่วนการมีข้อมูลที่เกินเลยกว่าข้อมูลทางกายภาพก็อาจไม่ได้ตอบหรือข้อมูลทางความรู้สึกภายในของมนุษย์ได้ อาจไม่ใช่หลักการทางศีลธรรม หรือให้การตัดสินบางอย่างได้ชัดเจนแต่อย่างใด (Nicholas Alexander Novelli, 2019) จากข้อโต้แย้งนี้แม้จะดูเป็นปัญหาเชิงศีลธรรมที่เกี่ยวกับศีลธรรมแบบที่ไม่ต้องคำนึงถึงสิ่งที่อยู่เหนือกว่าประสิทธิภาพอย่าง AI อาจจะเหมาะกับมนุษย์มากกว่าที่มนุษย์จะมีจิตใจหรือการคิดคำนวณถึงอนาคตมากไปมาเป็นเครื่องกำหนดศีลธรรมของตนเอง ซึ่งข้อเสนอนี้มุ่งไปที่การออกแบบความเป็นมนุษย์กับการมีชีวิตที่ดี (well-being) การที่ AI เป็นเครื่องเปรียบเทียบที่แสดงให้เห็นถึงความที่มนุษย์เป็นข้อบกพร่องมากกว่าจะมองว่ามนุษย์พัฒนาศีลธรรมจากแนวคิดเหล่านั้น เพราะศีลธรรมแบบที่ AI นำเสนอนั้นเป็นการตัดขาดจากเงื่อนไขที่กำหนดโดยมนุษย์ที่ยึดโยงกับความรู้สึกกับข้อมูลที่เกินเลยกว่าปัจจุบันไป

จากข้อเสนอนี้ AI ดูจะไปได้ในลักษณะศีลธรรมเชิงเหตุผลมากกว่าจะเป็นไปในทางอารมณ์ และมีข้อจำกัดในแง่ของการเข้าใจความรู้สึกที่มนุษย์มีระหว่างกัน

บทสรุป

AI ยังคงพัฒนาและถูกนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นอันจะเป็นผลกระทบแก่ส่วนรวมคือมวลมนุษยชาติ และรู้ว่าการผิดพลาดของเอไออาจนำไปสู่อะไรก็ได้ ตั้งแต่การสูญเสียรายได้ไปจนถึงความหายนะใหญ่หลวง เช่นนี้แล้ว มนุษย์ก็จำเป็นต้องหาวิธีใช้เอไอหรือทำงานร่วมกับเอไออย่างมีคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ถูกกฎหมายและถูกตามกฎกติกา ข้อกำหนดต่างๆ ที่ได้กำหนดร่วมกันก่อนการใช้ ระหว่างการใช้และหลังการใช้เอไอ โดยมีความรับผิดชอบ เน้นการให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีของมวลมนุษยชาติร่วมกันได้

ทราบนั้น ข้อสำคัญคือระบบการควบคุมเอไอละเอียดรอบคอบดีเพียงพอขนาดไหนที่จะทำให้ถึงระดับความมั่นใจในความปลอดภัยของมวลมนุษยชาติบนโลกใบนี้ ถ้าไม่ใช่เริ่มต้นที่จริยธรรม ศีลธรรมของมนุษย์ บทความนี้จะนำเสนอให้นำจริยธรรมทางพระพุทธศาสนามาเติมเต็มให้กับเอไอดังได้กล่าวมาแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี (เหมประไพ). (2557). การศึกษาเชิงวิพากษ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความเป็นจริงในพุทธปรัชญาเถรวาท. *ดุสิตนิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2567). เริ่มเหมือนหนังไซไฟ! เมื่อ AI ในชีวิตจริงเริ่มต้องการถูกนับถือดังพระเจ้า และเริ่มเรียกมนุษย์ว่า “ทาส” มากขึ้น. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มี.ค. 2567 จาก <https://mgronline.com/science/detail/9670000019139>.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมภาร พรหมทา. (2550). ทศนะของพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการโคลนมนุษย์. *วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 14(2), หน้า 74.
- องค์กรยูเนสโก. ร่างฉบับแรกของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจริยธรรมของเอไอ (FIRST DRAFT OF THE RECOMMENDATION ON THE ETHICS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE). สืบค้นเมื่อวันที่ 11 พ.ค. 2566 จาก <https://unesdoc.unesco.org/search/ffd8fc11-65ec-4d7a-9ece-d9d1edffc986>.
- ไอแซค อสิมอฟ. (2566). *กฎ 3 ข้อของหุ่นยนต์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พ.ค. 2566 จาก <https://th.wikipedia.org>.
- B.J. Copeland. (2566). *Artificial Intelligence*. สืบค้น 5 พค. 2566 จาก <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>.
- Damien Keown. (2005). *Buddhist Ethics: A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press.
- Nicola Damassino. (2019). *The Questioning Turing Test*. PhD Philosophy: The University of Edinburgh.
- Nicholas Alexander Novelli. (2019). *On the Granting of Moral Standing to Artificial Intelligence: A Pragmatic, Empirically-Informed, Desire-Based Approach*. PhD Philosophy University of Edinburgh.
- Somporn Promta and Kenneth Einar Himma. (2008). Artificial intelligence in Buddhist perspective. *Journal of Information Communication & Ethics in Society*, 6(2): 178-179.
- TNN online (2562). *AI คืออะไร*. สืบค้น 5 พค. 2566 จาก <https://www.tnnthailand.com/news/tech/12718>.

Top Ten. (2566). *World Economic Forum คาดในอีก 5 ปี การจ้างงาน 26 ล้านตำแหน่งจะหายไป เพราะ 'AI'*. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2566 จาก <https://positioningmag.com/1429134>